Langsikt

14.10.2026

Langsikts alternative bistandsbudsjett for 2027

En mer fattigdomsorientert og kostnadseffektiv bistand.

Henrik Hvaal

INNHOLDSFORTEGNELSE

Langsikts alternative bistandsbudsjett....3
Langsikts fem grep for en bedre bistand....4
1. Vi stopper utvanningen av bistanden....4
2. Fattigdomsreduksjon med nasjonalt eierskap....5
3. Bedre global helse, mindre sult....6
4. Utdanning, nasjonale institusjoner og bedre bistandsforvaltning....7
5. Mer til klimatilpasning og energitilgang....8
Statens samlede merutgifter....9
Forslag til anmodningsvedtak....10
Normative begrunnelser for kutt....11
Vedlegg 1: Samlet oversikt endringsforslag....13
Vedlegg 2: Metode for kategorisering av bistanden....14
Lenke til fullt oppsett i regneark....14

Langsikts alternative bistandsbudsjett

I regjeringens forslag til bistandsbudsjett for 2027 går bare 0,50 prosent av bruttonasjonalinntekten (BNI) til fattigdomsreduksjon og nødhjelp. Hele budsjettet er på 57,6 mrd. kroner, eller 0,93 prosent av BNI.

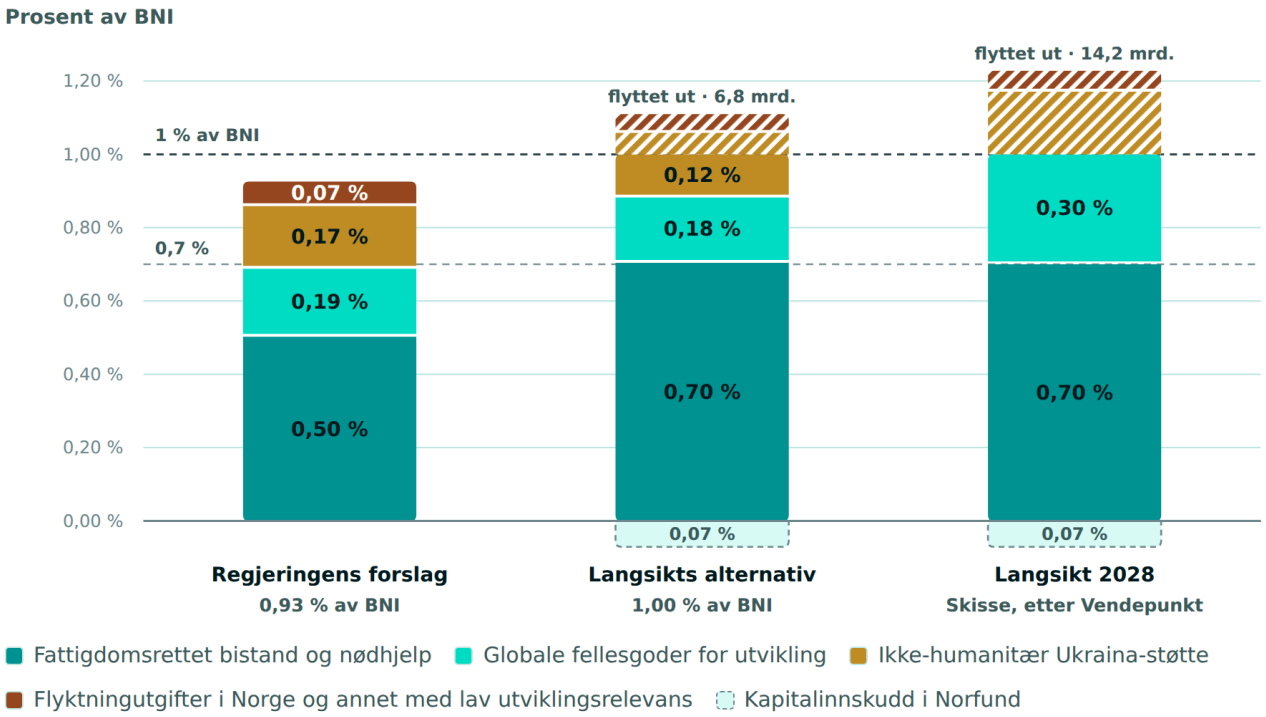
En tredel av regjeringens forslag går til Ukraina og til flyktningtiltak i Norge. Av Norges totale støtte til Ukraina regnes 15 mrd. kroner som bistand, selv om bare en fjerdedel av dette er humanitær bistand. Resten er hovedsakelig drifts- og energistøtte til den ukrainske staten, og bør finansieres utenfor bistanden. Nå fortrenger denne støtten annen bistand.

Verdens fattigste får mindre og mindre. Flere av postene som retter seg direkte mot de fattigste har stått stille eller blitt kuttet flere år på rad. Støtten til tiltak som helse, utdanning og matsikkerhet har blitt redusert. Det er ikke lenger klart hva bistandens hovedformål er.

Langsikt foreslår å skjerme 0,7 prosent av BNI til fattigdomsreduksjon og nødhjelp. Vi foreslår også at minst 0,3 prosent av BNI bør gå til globale fellesgoder for utvikling. Den totale bistandsrammen utgjør altså fortsatt minst 1 prosent av BNI. Omleggingen skjer gjennom en opprydning i bistandsbudsjettet: noe kuttes, noe flyttes til andre departementers budsjetter, og kapitalinnskudd telles ikke lenger som bistand.

Vi prioriterer å nå 0,7-prosentmålet allerede i 2027, mens 0,3-prosentmålet vil kreve frem til 2028. Vi flytter bare en tredel av den ikke-humanitære Ukrainastøtten til forsvarsbudsjettet i 2027. Ved å flytte resten i 2028 blir det rom for mer globale fellesgoder for utvikling. Til sammen vil grepene bidra til å gjenopprette bistandens opprinnelige formål og utrette langt mer godt for dem som trenger det mest.

Bistandsbudsjettet 2027 med Langsikts kategorisering og alternativ

Langsikts fem grep for en bedre bistand

Alle beløp i tabeller er i millioner kroner endring fra regjeringens forslag.

1. Vi stopper utvanningen av bistanden

Regjeringens forslag inneholder mange milliarder som ikke bør føres på bistandsrammen. Langsikt foreslår blant annet en gradvis utflytting av ikke-humanitær Ukrainastøtte, og full utflytting av utgifter til mottak av flyktninger i Norge, fra 2027. Kapitalinnskudd i Norfund er lånetransaksjoner, som ikke bør telle som utgifter på bistandsbudsjettet. Vi foreslår like store kapitalinnskudd som regjeringen, men teller dem ikke, i henhold til statens eget regelverk. I tillegg foreslår vi kutt i UDs driftsbudsjett, gradvis avvikling av kompetansesenteret Norec og en spissing av sivilsamfunnsstøtten. Se mer i del tre: "Normative begrunnelser for kutt".

Opprydningen er også et effektivitetsgrep. Vi foreslår at mer av pengene skal gå til de minst utviklede landene og med formål om fattigdomsreduksjon og nødhjelp. Opprydningen gir rom for dette. Våre forslag kanaliserer også mer av bistandsbudsjettet gjennom kanaler der forvaltningskostnadene er lave. Forslaget er et første steg for å sikre at norske bistandskroner når lengst mulig. Norads nye policy for mål- og resultatstyring (juni 2026) er et godt verktøy for å sikre at norsk bistand oppnår mest mulig effekt. Prinsippene der bør også ligge til grunn for politiske avveininger.

BUDSJETTPOST	ENDRING	MERKNAD
Flyttes til andre departementers budsjetter		
Ukraina, ikke-humanitære tiltak Kap. 159.73	**−3 616**	Driftsstøtte til ukrainsk statsforvaltning. En tredjedel flyttes ut i 2027, resten i 2028.
Hav og marin forsøpling Kap. 163.71	**−232**	Bør gjennomføres, men ikke over bistandsbudsjettet.
Norfund, risikokapital Ukraina Kap. 165.72	**−375**	Følger den ikke-humanitære Ukraina-støtten ut av bistandsbudsjettet.
Flyktningtiltak i Norge Kap. 179.21	**−2 581**	Hele utgiften budsjettføres der kostnadene ligger.
Sum flyttet ut	**−6 804**	

Telles ikke som bistand (ikke utgifter)		
Norfund, risikokapital klima Kap. 165.71	**−417**	Kravet om risikokapital bør fjernes. Se Langsikts Norfund-notat.
Norfund, kapitalpåfylling utviklingsmandatet Kap. 165.90	**−2 340**	Lånetransaksjon, bør ikke utgiftsføres som del av bistandsrammen.
Norfund, kapitalpåfylling klimainvesteringsfondet Kap. 165.91	**−1 250**	Lånetransaksjon, bør ikke utgiftsføres som del av bistandsrammen.
Norfund, kapitalpåfylling Ukrainafondet Kap. 165.92	**−375**	Lånetransaksjon, bør ikke utgiftsføres som del av bistandsrammen.
Sum kapitalinnskudd	**−4 382**	

Kuttforslag		
UDs driftsbudsjett (kutt og flytting av midler til Norad) Kap. 100.01	**−573**	En mer konsentrert bistand krever mindre forvaltning i UD. Reduseres med litt over en fjerdedel. Se Langsikts notat om bistandsforvaltning.
Norec Kap. 144.01/21/70/71	**−242**	Noe midler beholdes på posten for å sikre ansvarlig avvikling av virksomheten.
Sivilt samfunn Kap. 170.70	**−571**	Posten reduseres med litt over en femtedel og spisses mot å bygge opp lokalt sivilt samfunn i sør. Tjenesteyting kan videreføres over tematiske poster.
Sum kutt	**−1 386**	
Frigjort i rammen	**−12 572**	

2. Fattigdomsreduksjon med nasjonalt eierskap

15 prosent av bistandsbudsjettet bør gå til Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA). I vårt innspill til Vendepunkt har vi foreslått at dette målet nås innen 2030, men opprydningen over gir rom for å nå dette allerede neste år. Majoriteten av IDAs midler går til de fattigste landene, og for hver krone giverne bidrar med, utløser fondet nesten fire kroner i finansiering. Administrasjonskostnadene er også lave. Mottakerlandene bestemmer i stor grad selv hvordan midlene skal brukes, noe som gir nasjonalt eierskap, i tråd med det både givere og mottakere av bistand ønsker mer av.

Det afrikanske utviklingsfondet (ADF) er innrettet på samme måte for de 37 fattigste landene i Afrika. Vi foreslår en nær dobling av det norske bidraget.

BUDSJETTPOST	ENDRING	MERKNAD
Verdensbankens utviklingsfond (IDA) Kap. 172.70	**+8 061**	Kanal med lave kostnader. Gavebistand og sterkt subsidierte lån til de fattigste landene. Hver giverkrone utløser nesten fire kroner i finansiering.
Regionale utviklingsfond Kap. 172.71	**+1 073**	Hovedsakelig Det afrikanske utviklingsfondet (ADF), som gir gavebistand og subsidierte lån til de 37 fattigste landene i Afrika.
Sum økning	**+9 134**	

3. Bedre global helse, mindre sult

Andelen av bistandsbudsjettet som går til global helse bør økes til 15 prosent. Dette er i tråd med en nylig anbefaling fra 42 organisasjoner og forskere.[1] Helse er et felt der det er store behov, der det finnes flere kostnadseffektive tiltak, og der Norge har erfaring og legitimitet internasjonalt. Våre endringer bidrar til at dette målet oppfylles.[2]

Helseposten (kap 160.70) har blitt redusert eller stått stille flere år på rad, tross gode resultater og store kutt fra andre givere – spesielt fra USA**.** Det finnes dermed store udekkede finansieringsbehov for tjenester som effektivt redder liv. Hver ekstra norske krone kan utrette mye og dagens mottakere kan enkelt absorbere mer midler.

Langsikt foreslår å øke helseposten med 2,1 mrd. Det gir handlingsrom til å verne om eller øke satsinger som leverer gode resultater, for eksempel barnevaksinasjonsprogrammer og tiltak mot hiv/aids, tuberkulose og malaria. Samtidig vil det gi økt rom for nye tiltak rettet spesifikt mot helsesystemstyrking. Økte investeringer i helse i utviklingsland er også investeringer i bedre global og norsk helsesikkerhet.

Norge bør øke støtten til Verdens helseorganisasjon (WHO) og FNs befolkningsfond. WHO er den viktigste aktøren for å koordinere globalt helsesamarbeid, inkludert å respondere på helsekriser, og har i tillegg en avgjørende normgivende rolle. Etter at USA trakk seg ut av organisasjonen er den under press, og Norge bør støtte opp om et sterkere WHO. Befolkningsfondet leverer blant annet prevensjon og trygg fødselshjelp, og er en viktig aktør innen seksuell og reproduktiv helse. Til tross for store tilbakeslag globalt, og til tross for at dette er et uttalt prioritert område for regjeringen, har posten stått uendret siden 2022.

[1] Norge bør styrke sitt globale helselederskap - Opprop, 2026, innspill til Prosjekt Vendepunkt.
[2] Langsikt har beregnet at helseandelen i vårt forslag til bistandsbudsjett er 14,8 prosent. Helsebistanden ligger spredt over mange budsjettposter. Andelen er et anslag beregnet ved å dele tall fra Norad over helsebistand per post for 2025 på regnskapet for samme år, for deretter å anvende andelene på vårt forslag.

Verdens matvareprogram (WFP) bør få betydelig mer penger fra Norge. WFP er verdens største humanitære aktør og leverer mat, kontantoverføringer og skolemat i land der folk er rammet av underernæring. Dette er viktige tiltak for å bidra til stabilitet i mange samfunn, bedre ernæring som gir økt humankapital, og mer læring i skolen for barn som får skolemat. I 2025 falt den internasjonale støtten til organisasjonen med rundt 40 prosent, samtidig som det for første gang ble konstatert hungersnød i to land på én gang (Gaza og Sudan).

BUDSJETTPOST	ENDRING	MERKNAD
Global helse Kap. 160.70	**+2 102**	Økt handlingsrom for både å styrke eksisterende satsinger med gode resultater, og satsing på helsesystemstyrking.
Verdens matvareprogram (WFP) Kap. 150.71	**+2 570**	Økt kjernestøtte for å bidra mer i kampen mot sult.
Verdens helseorganisasjon (WHO) Kap. 160.71	**+245**	Kjernestøtte. WHO er under press etter at USA har trukket seg. Norge må støtte opp om et sterkt WHO.
FNs befolkningsfond (UNFPA) Kap. 164.72	**+210**	Seksuell og reproduktiv helse. Posten har stått uendret i kroner siden 2022, og bør økes for å svare på globale tilbakeslag.
Sum økning	**+5 127**	

4. Utdanning, nasjonale institusjoner og bedre bistandsforvaltning

Langsikt foreslår å doble innsatsen for utdanning og styrking av institusjoner i utviklingsland. Utdanningsposten har blitt kuttet dramatisk de siste fem årene, til tross for at utdanning er en viktig brikke i å løfte folk ut av fattigdom. Posten for styresett og offentlige institusjoner finansierer blant annet Skatt for utvikling-programmet, som hjelper land å øke egne inntekter og dermed til redusert bistandsavhengighet.

Forskningspostene foreslås også doblet. Postene skal sikre økt forskningskapasitet både i Afrika sør for Sahara og i norske fagmiljøer. Med enorme bistandskutt globalt, og en verden i endring, er det viktigere enn noensinne å bygge kunnskap om hva som virker.

Som et ledd i bedre forvaltning av bistanden foreslår Langsikt å styrke Norad. Forslaget må sees i sammenheng med forslag til kutt i UDs driftsbudsjett. Mer av bistanden bør forvaltes i fagdirektoratet som sitter på ekspertkunnskap om ulike utviklingsområder der Norge bidrar.

BUDSJETTPOST	ENDRING	MERKNAD
Utdanning og nasjonale institusjoner		
Styresett og offentlige institusjoner Kap. 161.73	**+628**	Skatt for utvikling og styrking av offentlig forvaltning.
Utdanning Kap. 161.70	**+547**	Mer midler til grunnutdanning.
Forskning Kap. 161.71	**+68**	Forskningssamarbeid med institusjoner i lav- og mellominntektsland.
Norges forskningsråd Kap. 161.74	**+198**	Utviklingsforskning. Fremover blir det avgjørende med god kunnskap om hva som virker.
Bedre bistandsforvaltning		
Norad, driftsutgifter Kap. 141.01	**+188**	Mer av forvaltningen bør ligge i fagdirektoratet. Må ses i sammenheng med kutt i driftsstøtten til UD.
Sum økning	**+1 629**	

5. Mer til klimatilpasning og energitilgang

Langsikt foreslår en stor økning til klimatilpasning i de fattigste landene. Bedre systemer for værvarsling til bønder, tidlig varsling av ekstremvær, katastrofeforebygging og fleksible sosiale sikkerhetsnett er eksempler på tiltak som kan være kostnadseffektive og oppnå gode resultater.

Støtten til fornybar energi bør også økes, med fokus på energitilgang. Posten retter seg mot land med stor energifattigdom i Afrika sør for Sahara, der tilgang til strøm er en forutsetning for jobbskaping og inntekt.

BUDSJETTPOST	ENDRING	MERKNAD
Miljø og klima Kap. 163.70	**+772**	Økningen rettes mot klimatilpasning i de fattigste landene.
Fornybar energi Kap. 162.72	**+531**	Økt støtte til å gi flere fattige tilgang på energi.
Sum økning	**+1 303**	

Statens samlede merutgifter

Vårt alternative bistandsbudsjett for 2027 koster staten 15,8 mrd. kroner mer enn regjeringens. Av dette er 4,6 mrd. en økning for å løfte budsjettet fra 0,93 til 1,00 prosent av BNI. Resten skyldes at utgifter flyttes ut av bistandsbudsjettet, og at kapitalinnskudd ikke lenger telles som bistand. Den frigjorte plassen fylles med nye satsinger, og merutgiften er dermed prisen for at bistandsbudsjettet faktisk brukes på bistand.

Virkningen på den oljekorrigerte budsjettbalansen er 15,4 mrd. kroner. Differansen fra tallet over er 417 millioner kroner i risikokapital til Klimainvesteringsfondet, som i dag utgiftsføres, og som i vårt forslag føres som lånetransaksjon på linje med de øvrige kapitalinnskuddene.

KOMPONENT	MILL. KRONER
Økt bistandsramme, fra 0,93 til 1,00 prosent av BNI	**4 622**
Utgifter flyttet til andre departementers budsjetter	**6 804**
Kapitalinnskudd i Norfund, ikke en utgift, men erstattes av reelle utgifter	**4 382**
Statens samlede merutgifter	**15 808**

Forslag til anmodningsvedtak

1. **Todeling av bistanden:** *"Stortinget ber regjeringen foreslå et todelt mål for bistanden, med minst 0,7 prosent av BNI til fattigdomsreduksjon og humanitær innsats, og minst 0,3 prosent til globale fellesgoder for utvikling. Dette bør gjøres i forbindelse med meldingen til Stortinget om utviklingspolitikk ventet i starten av 2027."*
2. **Finansiere flyktningkostnader utenfor bistanden:** *"Stortinget ber regjeringen holde flyktningutgifter i Norge utenfor bistandsbudsjettet."*
3. **Kapitalinnskudd telles ikke som bistand:** *"Stortinget ber regjeringen føre alle kapitalinnskudd i Norfund og Klimainvesteringsfondet som lånetransaksjoner, og ikke regne disse som del av bistandsbudsjettet."*
4. **Risikokapital i Klimainvesteringsfondet:** *"Stortinget ber regjeringen fjerne kravet om risikokapital for kapitalinnskudd i Klimainvesteringsfondet."*
5. **Ikke-humanitær Ukraina-støtte:** *"Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for å flytte den ikke-humanitære støtten til Ukraina ut av bistandsbudsjettet, delvis i 2027, og med full virkning fra statsbudsjettet for 2028."*
6. **Verdensbanken, IDA:** *"Stortinget ber regjeringen sette et mål om at minst 15 prosent av norsk bistand skal gå til Verdensbankens utviklingsfond IDA innen 2030, og gjøre IDA til standardvalg når ubrukte bistandsmidler omdisponeres mot slutten av budsjettåret."*
7. **Sivilt samfunn:** *"Stortinget ber regjeringen rendyrke kap. 170 post 70 som en ordning for å styrke sivilt samfunn i sør, og sørge for at 50 prosent av støtten gis direkte til lokale partnere innen 2030."*
8. **Global helse:** *"Stortinget ber regjeringen sette et mål om at minst 15 prosent av bistandsbudsjettet går til global helse."*
9. **Bistandsfaglig råd:** *"Stortinget ber regjeringen gi Norad i oppgave å levere et årlig bistandsfaglig råd etter modell av forsvarssjefens fagmilitære råd."*
10. **Global helseambassadør:** "*Stortinget ber regjeringen gjenopprette stillingen som global helseambassadør, og etablere et statssekretær-utvalg for global helse på tvers av relevante departementer."*
11. **Sosiale sikkerhetsnett:** *"Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for å skalere opp norsk støtte til sosiale sikkerhetsnett og kontantoverføringsprogrammer, herunder barnetrygdordninger i utviklingsland, senest i statsbudsjettet for 2028."*
12. **Redusere antall avtaler:** "*Stortinget ber regjeringen om å redusere antall øremerkede avtaler og tematiske fond i det multilaterale systemet, og rapportere om utviklingen til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2027 og 2028."*
13. **Mer bistand til lavinntektsland:** "*Stortinget ber regjeringen betydelig øke andelen av norsk bistand som går til lavinntektsland i statsbudsjettet for 2028."*
14. **Garantiordningen:** "*Stortinget ber regjeringen om å tredoble garantirammen til garantiordningen for fornybar energi, uten ekstra tapsavsetning, samt å utvide mandatet til å inkludere bærekraftig landbruk, matsystemer, klima og miljø."*

Normative begrunnelser for kutt

Den ikke-humanitære støtten til Ukraina bør ut av bistandsbudsjettet: Regjeringen begrunner Nansen-programmet med norsk sikkerhet. I proposisjonen står det at "Russlands ulovlige angrepskrig er en trussel mot Norges sikkerhet og et brudd på prinsipper som er avgjørende for nasjonale interesser". 15 mrd. av programmets 85 mrd. kroner i 2027 betales over bistandsbudsjettet. Resten er militær støtte og dekkes over forsvarsbudsjettet. 11,5 mrd. av de 15 mrd. som dekkes av bistanden i dag, tjener i stor grad de samme interessene som den militære støtten. Særlig energisikkerhet og driftsstøtte til den ukrainske staten er virkemidler i den helhetlige sikkerhetspolitikken. Driftsstøtte til en stat i krig lar seg ikke tydelig skille fra landets øvrige finansiering. Den frigjør dermed ukrainske midler til andre formål, også til forsvaret. Verdens fattigste bør ikke betale for sikkerheten i Europa.

Sivilsamfunnsposten bør reduseres og spisses: Den øremerkede posten til sivilt samfunn bør brukes til å finansiere oppbygging av aktører i sør.[3] Denne posten har som formål å gi lokale organisasjoner kapasitet til å organisere seg, kjempe frem rettigheter og holde sine egne myndigheter ansvarlige. Der norske organisasjoner i hovedsak leverer tjenester bør midler tildeles over de tematiske postene. Over 90 prosent av verdens sivilsamfunnsstøtte går gjennom organisasjoner i nord. Hvert ledd mellom giverne og de lokale aktørene koster penger og flytter beslutninger bort fra dem som kjenner den lokale konteksten og de lokale utfordringene best. En spissing av posten er et tydelig skritt mot lokalt ledet utvikling.

Forvaltningen må slankes, og midlene brukes rett sted: Utenriksdepartementet disponerer over 80 prosent av midlene som går til å forvalte bistanden. Mye av dette driftsbudsjettet går til drift av utenriksstasjoner og diplomatisk tilstedeværelse i utviklingsland – også for stasjoner der bistand er en liten del av deres virksomhet. Samtidig har Norad de siste årene fått ansvar for å forvalte mye mer midler uten at forvaltningskapasiteten er økt tilsvarende. Langsikt foreslår derfor å kutte i Utenriksdepartementets driftsbudsjett og heller styrke Norad, slik at mer av bistanden forvaltes der fagkunnskapen sitter.[4] En naturlig parallell endringsprosess er å forenkle bistandsporteføljen, og gå over til færre og større avtaler, samt mer kjernestøtte. Dette er en forutsetning for at forvaltningen skal kunne drives billigere uten å bli dårligere.

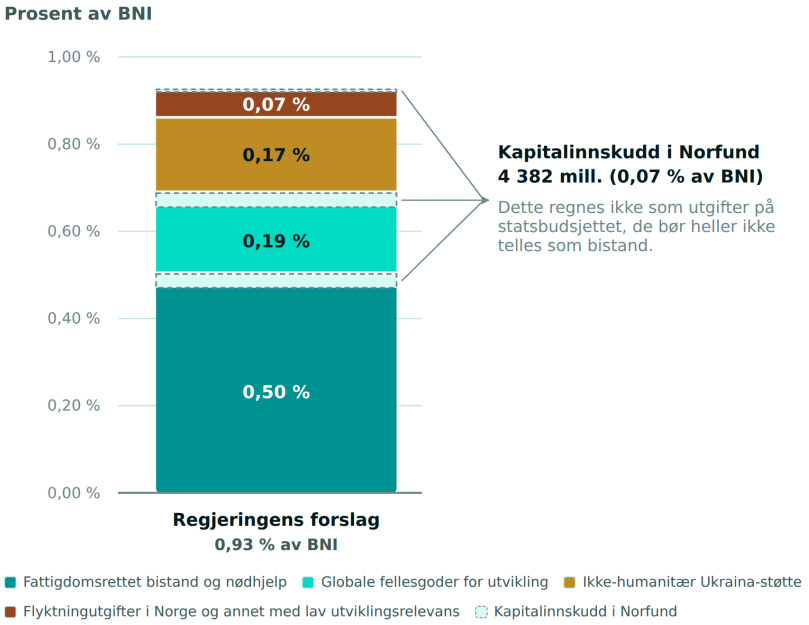
Norec bør trappes ned og avvikles, eventuelt finansieres utenfor bistanden: Utvekslingsordningen gjennom Norec er kostbar å forvalte, og det er usikkert i hvilken grad disse midlene kommer lavinntektsland til gode. Utveksling mellom institusjoner i Norge og i sør har verdi, men ikke i tråd med formålet om fattigdomsreduksjon. Utdannings- eller kulturdepartementet kan være aktuelle kandidater for å bære disse kostnadene. Langsikt foreslår en gradvis nedtrapping, for å sikre forsvarlig avvikling av virksomheten eller eventuell videreføring over andre departementers budsjett. I løpet av denne prosessen må regjeringen ta stilling til hvordan man skal sikre god evaluering av bistanden.

[3] Les mer i Langsikts notat "Fra ord til handling", 2025.
[4] Les mer i Langsikts notat "Norsk bistandsforvaltning bør slankes og effektiviseres", 2025.

Innsatsen for rene hav bør finansieres utenfor bistandsbudsjettet: Bevilgningen til bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling går i stor grad til globalt normgivende arbeid og miljøtiltak, for eksempel arbeidet med en global plastavtale og med bærekraftig havforvaltning. Dette er viktig arbeid, men med nytte som tilfaller alle land, og der den fattigdomsreduserende effekten er tvilsom. Havposten inneholder også samarbeid om havforvaltning med utviklingsland, men med varierende resultater. Langsikt mener at bevilgningene over denne posten må klassifiseres som globale fellesgoder med *lav utviklingsrelevans.*

Kapitalinnskudd i Norfund bør holdes utenfor bistandsrammen: Statens eget regelverk sier at lånetransaksjoner ikke er en utgift. Finansdepartementet definerer dem som formuesomplasseringer, og bevilgninger på 90-poster aktiveres som formuesøkning i kapitalregnskapet. Mesteparten av kapitalinnskuddene i Norfund føres slik. Slike overføringer ligger utenfor det oljekorrigerte budsjettunderskuddet, og det er derfor inkonsistent å telle dem innenfor en ramme som er definert som en utgiftsandel av BNI. Siden bistandsbudsjettet er en mer eller mindre fast ramme, fortrenger kapitalinnskuddene annen bistand. Hver krone som plasseres i Norfund og telles som bistand, er en krone som ikke går til helse, utdanning eller nødhjelp. Det er flertall på Stortinget for å trappe opp Norfund, og det blir viktig å sørge for at dette ikke kommer på bekostning av tiltak for verdens fattigste.[5] I forslaget for 2027 anbefaler Langsikt å beholde kapitalinnskuddene på samme nivå som i regjeringens forslag. Forskjellen er at innskuddene holdes utenfor bistandsrammen.

Av summen på 5 571 millioner kroner som foreslås bevilget over kap. 165 Norfund, mener Langsikt at 4 382 millioner ikke bør telle som bistand. Det dreier seg om 3 965 millioner som i dag føres som lånetransaksjoner, utenfor statsbudsjettets utgiftsside, og 417 millioner som i dag føres som risikokapital til Klimainvesteringsfondet. Langsikt foreslår at kravet om risikokapital fjernes, slik at også dette beløpet føres som lånetransaksjon. De tre markeringene under viser innenfor hvilke kategorier innskuddene ligger i henhold til vektingen av budsjettpostene.

[5] Les mer i Langsikts notat "Slik bør Norfund oppskaleres", 2025.

Vedlegg 1: Samlet oversikt endringsforslag

KAP.POST	BUDSJETTPOST	REGJERINGEN mill. kr.	LANGSIKT mill. kr.	ENDRING mill. kr.
Flyttes til andre departementers budsjetter				
159.73	Ukraina, ikke-humanitære tiltak	10 636	7 020	**−3 616**
163.71	Hav og marin forsøpling	232	0	**−232**
165.72	Norfund, risikokapital Ukraina	375	0	**−375**
179.21	Flyktningtiltak i Norge	2 581	0	**−2 581**
Telles ikke som bistand (ikke utgifter)				
165.71	Norfund, risikokapital klima	417	0	**−417**
165.90	Norfund, kapitalpåfylling utviklingsmandatet	2 340	0	**−2 340**
165.91	Norfund, kapitalpåfylling klimainvesteringsfondet	1 250	0	**−1 250**
165.92	Norfund, kapitalpåfylling Ukrainafondet	375	0	**−375**
Kuttforslag				
100.01	UDs driftsbudsjett (kutt og flytting av midler til Norad)	2 073	1 500	**−573**
144.01/21/70/71	Norec	302	60	**−242**
170.70	Sivilt samfunn	2 571	2 000	**−571**
Fattigdomsreduksjon med nasjonalt eierskap				
172.70	Verdensbankens utviklingsfond (IDA)	1 271	9 332	**+8 061**
172.71	Regionale utviklingsfond (Det afrikanske utviklingsfondet)	1 127	2 200	**+1 073**
Bedre global helse, mindre sult				
150.71	Verdens matvareprogram (WFP)	430	3 000	**+2 570**
160.70	Global helse	3 598	5 700	**+2 102**
160.71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	255	500	**+245**
164.72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	590	800	**+210**
Utdanning, nasjonale institusjoner og bedre bistandsforvaltning				
161.70	Utdanning	547	1 094	**+547**
161.71	Forskning	68	136	**+68**
161.73	Styresett og offentlige institusjoner	628	1 257	**+629**
161.74	Norges forskningsråd	198	396	**+198**
141.01	Norad, driftsutgifter	462	650	**+188**
Klimatilpasning og energitilgang				
162.72	Fornybar energi	969	1 500	**+531**
163.70	Miljø og klima	1 244	2 016	**+772**
	Netto endring i bistandsrammen			**+4 622**

Vedlegg 2: Metode for kategorisering av bistanden

Kategoriseringen av bistanden i dette notatet bygger på Sending-utvalgets inndeling av bistanden og Norads operasjonalisering av denne metoden.[6] Sending-utvalget skilte mellom tiltak rettet mot fattigdomsreduksjon (kategori 1a), krisehjelp (1b) og globale fellesgoder for utvikling (2). Utvalget pekte i tillegg på at enkelte utgifter som i dag dekkes over bistandsbudsjettet faller utenfor deres rammeverk fordi utviklingsrelevansen er lav. Da Norad fikk i oppdrag av Utenriksdepartementet å anvende Sending-metoden på bistandsbudsjettet, la de derfor til en tredje kategori for å skille ut disse utgiftene: investeringer i globale fellesgoder med lav utviklingsrelevans (3). Norad tok inndelingen ned på budsjettpostnivå. Siden innholdet i mange av postene er sammensatt, fordelte de prosentvis mellom kategoriene også innenfor enkeltposter.

Norads gjennomgang tok utgangspunkt i budsjettstrukturen og postomtalene i budsjettproposisjonen for 2023, kombinert med sektorkodingen i bistandsstatistikken for 2022, og er ikke oppdatert siden. Innholdet i en kapittelpost kan imidlertid endre seg fra et budsjettår til et annet, og vi har derfor gjort en skjønnsmessig vurdering av omtalene i regjeringens budsjettforslag, Prop. 1 S (2026-2027), for å forsøke å fange opp vesentlige endringer fra utgangspunktet for de årene Norad gjennomgikk. Vektingen som ligger til grunn for dette notatet er Langsikts produkt og ansvar, og er ikke utarbeidet i samarbeid med Norad.

Norad understreket i oppgavebesvarelsen at analysen er "kun en første deskriptiv redegjørelse av en mulig fordeling av bistandsbudsjettets ulike utgiftsposter", og at en fullgod oppfølging av Sending-utvalgets kategorisering "vil kreve flere omganger med mer kvalitative vurderinger av hvert tiltak". Vi må naturligvis ta enda større forbehold, gitt at vi ikke kan gå gjennom faktiske bevilgninger når metoden anvendes på et forslag til budsjett og ikke på tidligere års bistandsstatistikk. Grensen mellom fattigdomsreduksjon og globale fellesgoder er uklar for flere poster, og Norad skriver at det "sannsynligvis vil være betydelige meningsforskjeller mellom fagfolk". For noen av de største bevilgningene vi flytter eller justerer — Ukraina-støtten, IDA-støtten, Helse, WFP, og kostnader til flyktningtiltak i Norge — mener vi likevel at det bør være bred enighet om kategoriseringen, slik at det samlede bildet som vår analyse viser bør ha bred støtte.

Vi har holdt oss til Norads kategorisering og vekter der vi ikke har funnet konkrete grunner til å gjøre noe annet. Vektene er også lagt til grunn der vi foreslår større økninger på en post. De er da bare gyldige i den grad de nye midlene fordeler seg på samme type tiltak som lå til grunn for den opprinnelige vektingen.

Lenke til fullt oppsett i regneark

Vårt fulle alternative budsjett, inkludert endringer, og eget ark med kategorivekting, finnes digitalt her: *Langsikts alternative bistandsbudsjett for 2027_Ekstern*

[6] Se "Investering i en felles fremtid", fra en regjeringsoppnevnt ekspertgruppe ledet av forskningssjef Ole Jacob Sending ved NUPI (publisert 15. mai 2023) og Norads svar på oppdrag 29A-2023 fra Utenriksdepartementet: "Kategorisering av bistanden i tråd med Sending-utvalget sitt rammeverk" (2023).

OM FORFATTEREN

Henrik Hvaal er seniorrådgiver i Langsikt. Han arbeider med bistand, med særlig vekt på global helse. Han har studert utviklingsstudier ved UiA og internasjonale studier og diplomati ved SOAS, University of London. Tidligere har han blant annet arbeidet som daglig leder for Debt Justice Norway og som utviklingspolitisk seniorrådgiver i Redd Barna.

OM LANGSIKT

Langsikt er en uavhengig, ideell tankesmie for mer langsiktig politikk. Vi forener forskning og politikkutvikling for å bidra til at samfunnets ressurser brukes der de gjør mest nytte. Vårt fokus er på store globale utfordringer som kunstig intelligens, pandemier og ekstrem fattigdom. Vi utvikler ny politikk, bidrar i den offentlige samtalen og er en møteplass for alle som er interessert i langsiktig og kunnskapsbasert politikk. Vår finansiering kommer fra stiftelser og privatpersoner, uten at økonomiske bidrag gir noen innflytelse på hva vi skal mene.

Les mer om oss og vårt arbeid på: www.langsikt.no

Notat fra Langsikt
Dato: 14.10.2026
Redaksjonelt ansvar: Aksel Braanen Sterri, fagsjef

Har du innspill til notatet, ta gjerne kontakt på kontakt@langsikt.no.

Sitér gjerne notatet slik: «Henrik Hvaal. Langsikts alternative bistandsbudsjett 2027: En mer fattigdomsorientert og kostnadseffektiv bistand. Notat. Oktober 2026. Langsikt.»